

TALOUSARVIOALOITE 680/2005 vp

Määrärahan osoittaminen elokuvaopetuksen järjestämiseen Haapamäen yhteiskoulun lukiossa

Eduskunnalle

Keuruun kaupungin Haapamäen taajamassa toimii Haapamäen yhteiskoulun yläaste ja lukio. Koulu saavuttaa tällä vuosikymmenellä sadan vuoden iän ja on eräs vanhimpia maaseudun oppikouluja. Koulun alkuaikoina rautateiden risteysasemapaikkakunnalle sijoitettu yhteiskoulu palveli Keuruun ohella myös Vilppulan, Ruoveden, Multian, Ähtärin, Virtain ja muidenkin kuntien oppikoulunkäyntitarvetta. Sittemmin näihin kuntiin ovat tulleet vastaavat koulumuodot. Keuruun keskustaajamassa alkoi lukiokoulutus vuonna 1963, ja täten Keuruun kaupungissa on kaksi lukiota, toinen perinteisesti Haapamäellä ja toinen, nykyään oppilasmäärältään suurempi, Keuruun keskustaajamassa. Viimeksi mainittu palvelee myös Multian kunnan lukiokoulutustarvetta. Tällä hetkellä Haapamäen yhteiskoulun lukio palvelee Keuruun kaupungin läntisten osien, ennen muuta Haapamäen, Pihlajaveden ja Valkealahden kylien, aluetta ja naapurikunnan Vilppulan osien, Kolhon ja Pohjaslahden, aluetta. Vilppulan kunnassa ei ole lukiota, koska tämän koulutustarpeen on todettu toteutuvan sekä Haapamäen lukion että Mäntän lukion toimesta. Haapamäen lukio on perinteinen koulu, jossa saavutetaan edelleen hyviä opillisia tuloksia: kaikki ylioppilaat ovat Haapamäen yhteiskoulun opinto-ohjauksen kautta saaneet jatko-opiskelupaikan.

Kuitenkin laskennallisesti Keuruun kaupungin omistamat lukiot ovat tähän asti saaneet valtionosuutta vain alimman tunnusluvun, 100,00, mukaisen yksikköhinnan mukaan, koska lukio-

laisten määrä ylittää kaksisataa osaltaan sen vuoksi, että nämä lukiot palvelevat tarkoituksenmukaisella tavalla myös naapurikuntia. Jos Haapamäen lukion käytössä oleva opiskelijoiden asuinalue olisi oma kuntansa, tunnusluku yksikköhinnan määrittämiseksi olisi ainakin 160,00 ja lukio saisi 120 000 euroa valtionosuutta nykyistä perusosuuden tasolle jäävää valtionosuutta enemmän. Keuruun kaupunki on tehnyt tästä laskelmat ja oikeutetusti myös anonut harkinnanvaraista valtion rahoitusavustusta tuon rahasumman verran jo kuluvalle vuodelle. Jos Haapamäen lukio olisi teknisesti Vilppulan kunnan omistama, vaikka se sijaitsisikin Haapamäellä Keuruun kaupungin rajojen sisällä, se saisi tuon korotetun yksikköhinnan mukaisen valtionavun, koska Vilppulan kunnassa ei ole omaa lukiota, kuten edellä on todettu.

Pian sata vuotta täyttävän yhteiskoulun lukion tulevaisuus on kuitenkin juuri nyt vakavasti uhatuna oppilaskohtaisten korkeiden kustannusten vuoksi, noin 7 000 euroa/oppilas. Lukion omistajalla, Keuruun kaupungilla, ei ole mahdollisuutta ylläpitää Haapamäen lukiota, ellei sen valtionosuus tule olemaan se, mikä sille tosiasiallisten syiden perusteella kuuluisi teknislaskemallisten valtionosuuksien asemesta. Lukion oppilasmäärä on tällä hetkellä 63, ja syyslukukauden 2005 alussa lukion aloitti 30 opiskelijaa. Tulevan vuoden lukion aloittavan ikäluokan ennakoidaan olevan tätä suurempi, mutta Keuruun kaupunki joutuu tekemään talouden tasapainottamisen mukai-

sen lukioratkaisun jo ennen tätä. Jos Haapamäen lukio lakkautetaan, niin myös yläasteen toiminnan jatkuminen on epätodennäköistä, koska nämä yhdessä muodostavat toimivan kokonaisuuden. Näin radikaali koulupalvelujen alasajo olisi tuhoisaa Haapamäen yhdyskunnan hyvään alkuun lähteneelle kehitykselle taajamassa, joka on valtion rautatiesektorin toimesta menettänyt yli 700 työpaikkaa alun perin 3 000 hengen yhdyskunnassa. Haapamäellä on vireillä Uusi Nousu -hanke, jonka tavoitteena on kaksinkertaistaa asukasluku vuoteen 2015 mennessä. Siksi nyt jos koskaan tarvitaan valtion toimia juuri siinä, missä tarve on nyt suurin, eli koulutoimissa lukion toiminnan jatkamiseksi.

Haapamäen lukion kehittämiseksi on aloitettu audiovisuaalisen opetuksen antaminen, ja vireillä ovat suunnitelmat ylimaakunnallisesta aikuislukio- ja etälukiotoiminnasta, joka palvelisi myös naapurikuntia ylimaakunnallisesti. Näistä olen tehnyt myös toimenpideoitteet kuluvilla valtiopäivillä.

Haapamäen lukiolla ja yläasteella on runsaasti koulutiloja 1960-luvulla valmistuneessa koulurakennuksessa, joka on suunniteltu noin 500 oppilaalle. Tällä hetkellä oppilaita on noin 200, joista vajaa kolmannes on lukion oppilaita. Vaikean kuntatalouden vuoksi Keuruulla on jouduttu tarkastelemaan myös kouluverkostoa, ja vaarana on Haapamäen lukion sulauttaminen Keuruun lukioon, ellei koululle löydetä sellaisia tehtäviä, jotka toisivat koululle lisää oppilaita. Tämän vuoksi allekirjoittanut on tehnyt Keuruun kaupunginvaltuuston kokouksessa heinäkuussa 2001 aloitteen Haapamäen lukion muuttamiseksi elokuvalukioksi. Tämä aloite on saanut runsaasti kiinnostusta osakseen elokuvaväeltä. Muun muassa koulun entinen oppilas, elokuvaohjaaja Matti Kassila, on käynnistänyt toimia asian kehittämiseksi. Koulun osalta tarvitaan välineistöä, opettajia ja tarvikkeita. Tiukan kuntatalouden aikana Keuruun kaupunki edellyttää valtion rahoitusta erikoislukiotoimintaan, jotta elokuvalukiohanketta voidaan edistää ja sen toiminta aloittaa. Ilman valtion erityistoimia ei ole mahdollisuuksia synnyttää Haapamäen yhteiskoulun lukioon audiovisuaalisen viestinnän, mediakasvatuksen

ja elokuvan opetusta. Keuruun kaupungin taloudelliset voimavarat eivät riitä tähän. Kuitenkin tällä hetkellä Haapamäen yhteiskoulun lukiossa ovat jo suunnitelmat täysimittaisen lukion elokuvaopetuksen järjestämisestä ja ja opetus on jo aloitettu mm. kesäkurssitoiminnalla. Samoin on suunnitelmallisesti toteutettu verkostoituminen Vantaan Tikkurilan lukion ja Sodankylän yläasteen ja lukion elokuvaopetuksen kanssa. Edelleen Haapamäelle suunniteltu elokuvaopetus on verkostoitunut lukuisten alueellisten ja ylimaakunnallisten yhteistyötahojen ja muiden oppilaitosten kanssa.

Haapamäellä on myös elokuvien teon perinnettä, ja vanha risteysaseman rautatiekulttuurin miljöö luonnonkauniilla maaseudulla tarjoaa hyvät ja tunnustetut puitteet elokuvaopetukselle. Keuruun kaupungin omistamassa Haapamäen Höyryveturipuistossa ovat tallella Suomen uljaat höyryveturit, joita on yli 40 kappaletta. Haapamäen sijainti keskellä Suomea hyvien juna-, linja-autoliikenne- ja tieyhteyksien varrella on mahdollisuus, joka tulisi hyödyntää juuri aloitteen mukaisissa elokuvalukion opetuksen järjestelyissä Haapamäen lukiossa.

Elokuvalukio on valmis ottamaan vastaan muilta paikkakunnilta tulevia oppilaita välittömästi. Keuruun kaupungin ja seurakunnan yhteisesti omistamissa rivitaloissa on opiskelijoille sopivia huoneistoja tarjolla. Asuntojen valvonta voidaan järjestää paikallisin voimin. Mikäli näihin kustannuksiin voitaisiin osoittaa valtion rahoitusta, se edesauttaisi hankkeen toteutusta.

Perusteena valtion panostuksille Haapamäen yhteiskoulun toimintojen turvaamiseksi ja kehittämiseksi aloitteessa kuvatulla tavalla voidaan esittää se tosiasia, että valtion toimien seurauksena on Haapamäen yhdyskunta eri vuosikymmenien aikana menettänyt yli 700 työpaikkaa VR:n eri toimintojen saneerauksien vuoksi. Tämä on ollut hyvin kohtalokasta noin 3 000 asukkaan yhdyskunnalle. Valtion toimin ei ole toistaiseksi tehty mitään Haapamäen yhdyskunnan elinvoimaisuuden parantamiseksi, joten nyt olisi aika ja erinomainen mahdollisuus tähän osoittamalla keinot ja rahoitus Haapamäen yhteiskoulun lukion elokuvaopetuksen järjestämiseksi. Tähän

Haapamäki tarjoaa myös sijainniltaan ylimääräiset ja valtakunnallisetkin mahdollisuudet. Haapamäen yhteiskoulun perinteet yksityisoppikouluna, valtion yhteislyseona ja nyt Keuruun kaupungin omistamana oppilaitoksena tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet tulevaisuuteen, jos valtion toimesta halutaan luoda tarvittavat edellytykset.

Keuruun kaupungin Haapamäen yhteiskoulussa ja sen lukiossa on erinomaiset työtilat ja pätevä opettajakunta. Koulu sijaitsee kolmen maakunnan solmukohdassa läntisessä Keski-Suomessa, ja normaalitoiminnoissaan se on yhteydessä Pirkantaalle, koska osa lukion oppilaista perinteisesti tulee Vilppulan kunnasta. Pirkantaasta edustavat kuntanaapureina myös Mänttä ja Virrat sekä kohtuullisella etäisyydellä aikuisopiskelua ajatellen myös Ruovesi ja Kuru. Kuntanaapurina pohjoisessa Etelä-Pohjanmaalta on Ähtäri, ja aikuisopiskelun kannalta kohtuullisella etäisyydellä ovat saavutettavissa myös Alavus, Töysä, Lehtimäki ja Soini. Keski-Suomesta aikuislukio-opiskelu palvelisi omaa kuntaa, Keuruun kaupunkia ja Multiaa.

Kyseisellä maakuntien solmualueella Haapamäen yhteiskoulun lukio voisi tarjota erinomaisen hyvät aikuislukion käyntimahdollisuudet sekä myös mahdollisuudet etälukiotoimintaan. Tällä hetkellä näistä on puutetta. Haapamäki soveltuisi sijainniltaan aikuis- ja etälukiotoimintaan erityisen hyvin kolmen maakunnan solmukohdassa, ja maantieyhteydet sekä rautatieyhteydet ovat hyvät. Vajaan tunnin automatkalla myös suhteellisen laajat alueet kolmesta maakunnasta saavutettaisiin kätevästi.

Potentiaalisia aikuisia lukion oppimäärän suorittamiseen varmasti löytyisi, jos opiskelumah-

dollisuudet tähän olisivat olemassa ja tästä riittävästi tiedotettaisiin. Keuruun varuskunta ja sen henkilökunta puolisoineen sekä Ison Kirjan oppilaitos Keuruulla antaisivat monia mahdollisuuksia.

Todettakoon tässä yhteydessä myös se, että Haapamäen yhteiskoulussa on pitkään ollut pätevien opettajien ohjauksessa erikoistunutta ympäristökasvatusta, jota tultaisiin edelleen jatkaamaan, jos koulun olemassaolo voitaisiin turvata. Kyseisen aineen opettajina ovat olleet ja ovat edelleen Pentti ja Risto Sulkava. Ympäristöopetuksestaan koulu on tullut tunnetuksi laajalti, ja olisi suuri menetys, jos tämä opetus lopetettaisiin. Keuruun kaupungin mahdollisuudet ylläpitää Haapamäen yhteiskoulun lukiota ilman valtion erityisrahoitusta puuttuvat, koska koulu saa valtionosuutta vain perustunnusluvun mukaan yksikköhinnan määrittelyssä. Tästä asiasta olen jo tehnyt talousarvioaloitteen vuoden 2004 valtion talousarvioon liittyen asian korjaamiseksi.

Koulun rehtorin arvion mukaan lukion audiovisuaalisen viestinnän, mediakasvatuksen ja elokuvaopetuksen järjestämiseen sekä edelleen sen rinnalla aikuislukio- ja etälukiotoiminnan aloittamiseen ja järjestämiseen vuoden 2006 aikana tarvittaisiin 120 000 euron valtionosuus sekä tiedotuskampanjaan 10 000 euron ja oppilasasuntojen järjestämiseen ja asuntovalvontaan 10 000 euron valtionosuus.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2006 talousarvioon momentille 29.40.30 lisäyksenä 140 000 euroa elokuvaopetuksen järjestämiseen Haapamäen yhteiskoulun lukiossa.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2005

Lauri Oinonen /kesk